

Obywatelskiego w Opolu), mgr Katerina Sidiropulu-Janků (Uniwersytet Masaryka w Brnie) oraz mgr Zuzanna Donath-Kasiura (Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Niemców na Śląsku Opolskim).

Patronat Honorowy nad konferencją sprawował prezydent Miasta Opola Arkadiusz Wiśniewski, a patronatem medialnym symposium objęły redakcje: „NTO” Nowy Trybuny Opolskiej, Radia Opole, Radia Doxa oraz TVP Opole. Konferencję udało się zorganizować dzięki wsparciu finansowemu: Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej, Polsko-Niemieckiej Fundacji na rzecz Nauki, Muzeum Śląskiego w Görlitz, Urzędu Miasta Opola oraz Posel do Parlamentu Europejskiego Danuty Jazłowieckiej. Podczas konferencji zaprezentowano również książkę pt. *Colloquium Opole 2015. Pojęcie pokoju i wojny we współczesnej Europie*, przygotowaną przez polsko-czesko-niemiecki zespół redakcyjny w osobach Marka Mazurkiewicza, Annemarie Franke, Tadeusza Siwka i Magdaleny Moj¹. W 2017 r. nakładem Państwowego Instytutu Naukowego-Institutu Śląskiego w Opolu ukaże się zapis zeszłorocznej konferencji, nad którym prace redakcyjne już trwają.

Marek Mazurkiewicz

25 LAT WSPÓLNYCH BADAŃ NAD POGRANICZEM POLSKO-NIEMIECKIM

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Zbigniewa Herberta w Gorzowie Wielkopolskim we współpracy ze *Stiftung Brandenburg* w Fürstenwalde zorganizowała 10 grudnia 2016 r. polsko-niemiecką konferencję naukową zatytułowaną „25 lat wspólnych badań nad pograniczem polsko-niemieckim”. Do podsumowania dotychczasowego dorobku badawczego i wydawniczego zostali zaproszeni naukowcy oraz regionaliści z Polski i Niemiec. W gorzowskiej księżnicy razem zastanawiali się nad bilansem minionego ćwierćwiecza we wspólnych badaniach nad dziejami i tożsamością pogranicza. Istotne było również zmierzenie się z pytaniem, czy zanik barier ideologicznych i politycznych przyczynił się do realizacji dwustronnych projektów służących pogłębieniu świadomości Polaków i Niemców o wspólnym dziedzictwie tych ziem.

Konferencję rozpoczęła reprezentująca gospodarza wydarzenia kierownik Działu Zbiorów Regionalnych WiMBP w Gorzowie Wlkp. Grażyna Kostkiewicz-Górska. W swoim wystąpieniu zwróciła uwagę, że gorzowska księżnica od wielu lat prowadzi aktywną działalność skierowaną na „odkrywanie” wspólnego polsko-niemieckiego dziedzictwa Ziemi Lubuskiej, czego najlepszym przykładem jest rozpoczęty w 2003 r. cykl wykładów popularnonaukowych pt. „Nowa Marchia – prowincja zapomniana – Ziemia Lubuska – wspólne korzenie”. Bezpośrednim zaś pokłosiem tych spotkań jest 12 numerów „Zeszytów Naukowych”, wydanych do tej pory nakładem WiMBP Gorzów Wlkp.

¹ *Colloquium Opole 2015. Pojęcie pokoju i wojny we współczesnej Europie*, pod red. M. Mazurkiewicza, A. Franke, T. Siwka i M. Moj, Państwowy Instytut Naukowy-Institut Śląski w Opolu, Opole 2016. Opracowanie dostępne w sprzedaży za pośrednictwem księgarni internetowej PIN – Instytutu Śląskiego w Opolu: <http://www.institutslaski.com/ksiegarnia-2/>.

Spośród zaproszonych gości jako pierwszy wystąpił dr hab. Marcei Tureczek z Uniwersytetu Zielonogórskiego. W referacie omówił on rozwój regionalizmu po 1989 r. na przykładzie swojego rodzinnego Międzyrzecza. Następnie głos zabrał dr hab. Radosław Skrycki, reprezentujący Uniwersytet Szczeciński, który przedstawił referat pt. „Historia kartografii i geografia historyczna Nowej Marchii – stan i potrzeby badań i edycji źródeł”. Trzeci referat wygłosił dr Klaus Neitmann, dyrektor Brandenburgskiego Głównego Archiwum Krajowego w Poczdamie. Przedstawił on działalność naukową placówki oraz dotychczasową współpracę z polskimi instytucjami. Drugim gościem z Niemiec był Karl-Christoph von Stünzner-Karbe, przedstawiciel współgospodarza wydarzenia – *Stiftung Brandenburg* z Fürstenwalde. Z jego wystąpienia słuchacze dowiedzieli się o zrealizowanych przez fundację projektach, których celem było przypomnienie dziejów Nowej Marchii. W imieniu stowarzyszeń regionalnych głos zabrał dr Paweł Migdalski. Jako założyciel i prezes zarządu Stowarzyszenia Historyczno-Kulturalnego „Terra Incognita” w Chojnie, przedstawił jego bogaty dorobek wydawniczy z „Rocznikiem Chojeńskim” na czele oraz omówił zrealizowane i planowane badania nakierowane na poznanie różnych aspektów obszaru pogranicza. Jako ostatni w tej części konferencji wystąpił znany i ceniony regionalista Zbigniew Czarnuch. Posługując się przykładem Witnicy, podjął on próbę odpowiedzi na pytanie o rolę małych ośrodków w budowaniu mostów między mieszkańcami obu stron pogranicza.

Druga część konferencji została poświęcona regionalnemu dorobkowi wydawniczemu z 2016 r. Jako pierwsza wystąpiła red. Romualda Zwierzycka reprezentująca wydawnictwo Instytutu Zachodniego. Ośrodek ten posiada bogaty dorobek w publikowaniu pozycji poświęconych Ziemiom Zachodnim, w tym Ziemi Lubuskiej, a najstarsze jego wydawnictwa pochodzą z 1945 r. Chociaż obecnie Instytut Zachodni koncentruje swoją uwagę na innych obszarach badawczych, jest to instytucja dobrze znana i ceniona wśród regionalistów. Następnie dorobek wydawniczy Brandenburgskiego Głównego Archiwum Krajowego w Poczdamie zaprezentował dr Falko Neinger. Archiwum to należy do znaczących ośrodków niemieckich badających dzieje Nowej Marchii i publikujących dotyczące ich opracowania. Po stronie polskiej dziedzictwo Nowej Marchii odkrywa od wielu lat gorzowska księżnica – o czym przypominała Grażyna Kostkiewicz-Górska. Wśród kilku przedstawionych przez nią książek wydanych nakładem WiMBP, za najważniejszą uznała ponad tysiącstronicową monografię pt. *Historia polityczna i społeczna Nowej Marchii w średniowieczu (do roku 1535)*, autorstwa prof. Edwarda Rymara.

Po głównych wystąpieniach nadszedł czas na lokalnych wydawców, którzy przedstawili książki opublikowane w 2016 r. Warto podkreślić, że prezentacja dorobku wydawniczego regionalistów odbyła się w gorzowskiej księżnicy już po raz trzeci, jako kontynuacja wieloletniego projektu rozpoczętego w Witnicy przez Zbigniewa Czarnucha. Również po raz trzeci WiMBP Gorzów zorganizowała kiermasz wydawnictw regionalnych. Odbywał się on równoległe do konferencji. Swoją ofertę wydawniczą przedstawiły uczelnie, instytucje samorządowe oraz poszczególne wydawnictwa. Ze względu na niski nakład wielu ukazujących się książek regionalnych i trudności z dotarciem do nich, kiermasz stanowił rzadką okazję do zapoznania się i zakupu wielu interesujących pozycji. Łącznie we wszystkich omówionych wydarzeniach wzięło udział ponad sto osób. Całość została dofinansowana przez Fundację Współpracy Polsko-Niemieckiej.

Krzysztof Wasilewski